

Utbildningsplan för

CERTIFIERINGSTJÄNSTGÖRING I CARIOLOGI

för att erhålla kompetensbevis som certifieringstandläkare i cariologi utfärdat av Svensk Förening för Cariologi. Svensk Förening för Cariologi utser ett utbildningsråd bestående av en representant från varje fakultet/institution samt en representant för landstingen.

Utbildningsrådets uppdrag är att bedöma individuella utbildningsplaner och examinera certifieringstandläkare samt revidera detta dokument.

BESKRIVNING BASERAD PÅ SOSFS 1993:4, Tandläkarnas specialiseringstjänstgöring

Tandläkare som genomgår certifieringsutbildning ska ha utövat allmän tandläkarpraktik under minst två år efter att ha fått legitimation som tandläkare.

I. Avgränsning och allmän målsättning

Certifieringen i cariologi omfattar diagnostik, behandling och förebyggande avseende kariessjukdom i tandens hårdvävnader hos vuxna. Ämnet omfattar också diagnostik och behandling av medfödda eller förvärvade defekter och skador i dessa vävnader.

Certifieringsutbildningen i cariologi skall leda fram till särskilda och fördjupade kunskaper i diagnostik av kariessjukdomen och övriga defekter i tandens hårdvävnader och till särskilda färdigheter för behandling och förebyggande av dessa tillstånd. Utöver detta skall certifieringsutbildningen leda fram till relevanta kunskaper i odontologisk radiologi, endodonti, oral mikrobiologi, parodontologi, materiallära, bettfysiologi, internmedicin och beteendevetenskap.

II. Diagnostik och behandling i tandsjukvårdande verksamhet

A. Självständigt och rutinerat kunna utföra:

- fördjupad diagnostik och utredning av vuxna med hög kariesrisk och/eller hög kariesaktivitet i en komplex behandlingssituation
- samordning och planering av sådan behandling när den utförs tillsammans med specialister eller allmäntandläkare
- behandling, risk- och prognosbedömning av vuxna med hög kariesrisk och/eller hög kariesaktivitet i en komplex behandlingssituation
- beteendepåverkande behandling på avancerad nivå med syfte att påverka levnadsvanor av betydelse för kariessjukdomen
- fördjupad utredning, behandling och risk- och prognosbedömning av defekter och förändringar i tandens hårdvävnad såsom mineraliseringsstörningar och erosionsskador
- upprättande och utvärdering av preventionsprogram avseende karies- och erosionsskador på individnivå
- diagnostik, utredning och behandling av vuxna med grava störningar i tändernas mineralisering

B. Ha god kännedom om och viss erfarenhet av:

- odontologisk utredning av patienter med sjukdomar och funktionsnedsättning som kan påverka kariessjukdomen och har betydelse för odontologiskt omhändertagande
- sjukdomsprocesser i tandpulpan i relation till kariessjukdomen
- röntgendiagnostik
- parodontologisk diagnostik och behandling
- endodontisk diagnostik och behandling
- behandling av slemhinnesjukdomar i munhålan

C. Ha teoretisk kännedom om eller ha närvarit vid handläggning/utförande av:

- toxikologiska frågor inom ämnesområdet
- odontologisk utredning av patologiska tillstånd i spottkörtlar
- omfattande protetisk rehabilitering av karies och erosionsskador
- allmänmedicinska sjukdomar med oral påverkan

III. Förebyggande verksamhet

Certifieringstandläkaren skall självständigt kunna identifiera patienter med låg och hög risk för att drabbas av karies samt utforma, genomföra och utvärdera individuella och populationsbaserade vårdprogram för förebyggande av kariessjukdom och andra förändringar i tandens hårdvävnader.

IV. Samverkan

Certifieringstandläkaren i cariologi har stora kontaktytor mot allmäntandvården, odontologiska och medicinska specialiteter samt verksamheter inom vård och omsorg. Certifieringstandläkaren skall därför kunna samverka med företrädare för dessa discipliner. Certifieringstandläkaren ska även kunna informera allmänheten, både direkt och indirekt via samarbete med media.

UTBILDNINGSPLAN

Mål

Utöver gemensamma syften och mål för specialiseringstjänstgöringarna på

- nationell nivå beskrivna i SOSFS 1993:4
- målen I-IV angivna ovan

ska certifieringstandläkaren i cariologi kunna:

- bearbeta och värdera anamnestisk och klinisk information av betydelse för ett effektivt och adekvat patientomhändertagande
- värdera cariologisk vårdkvalitet på den egna kliniken och i allmäntandvården
- ge stöd och utbildning i cariologiska frågor i allmäntandvården
- verka för en hög cariologisk vårdkvalitet inom tandvården
- värdera olika befolkningsgruppers behov av olika typer av undersökningar och intervention
- tillämpa kostnad-nyttan analys beträffande diagnostiska och profylaktiska metoder

- förmedla betydelsen av optimalt val av kariesprofylaktiska strategier i förhållande till behandling och prognos till vårdpersonal
- samverka med tandvårdsorganisationens administratörer, specialister inom medicin och odontologi samt allmäntandläkare
- genomföra ett vetenskapligt arbete, som redovisas på kongress eller publiceras

Omfattning

Certifierings(CT)tjänstgöringen kommer att bedrivas på hel- eller deltid motsvarande en omfattning på totalt minst tre år och högst fyra år på heltid.

Tillträde till certifieringstjänstgöringen

Ansökan sker enligt lokala ansökningsförfaranden.

Certifieringstjänstgöringens uppläggning

Den studerande skall av ämnesföreträdaren/motsvarande tilldelas en ansvarig handledare som är vetenskapligt skolad och med aktuell klinisk kompetens. En individuell arbets- och tidsplan upprättas så att samtliga nedan angivna delar ges utrymme.

Klinisk tjänstgöring

Den kliniska tjänstgöringen omfattar 50-75 %. Minst 70 % av den kliniska tjänstgöringen skall vara egen patientbehandling fördelat till lika delar mellan egen direkt patientbehandling och terapiplanering, vetenskapligt arbete, kurser samt teoretisk utbildning. Handledaren ansvarar för att CT-tandläkaren tilldelas patientfall av olika karaktär och successivt ökande svårighetsgrad under utbildningstiden. Den kliniska tjänstgöringen ska dokumenteras så att den visar att tandläkaren skaffat sig nödvändig erfarenhet och kompetens.

Under hela tjänstgöringstiden sker regelbunden handledarstödd genomgång av fall för att CT-tandläkaren skall uppöva förmågan att självständigt planera, utföra och bedöma olika terapier/behandlingar.

Teoretisk utbildning

Den teoretiska utbildningen består av handledd teoretisk utbildning. Utbildningen sker i form av litteraturstudier med stöd av ämnesrelaterade seminarier som leds av ämnesexperter, teoretisk genomgång med handledare samt tillämpliga Öppna föreläsningar. Från och med andra året planeras mer självständigt arbete då CT-tandläkaren skall redovisa sina inhämtade kunskaper muntligt och skriftligt. Tillämpliga ämnesintegrerade ST-seminarier som ges vid fakulteten/institutionen kan ingå i utbildningen. Där tillfälle bjuds utnyttjas ämnesrelaterade externa kurser som bedöms ligga på specialistutbildningsnivå. Individuellt fördjupningsarbete ingår även i den teoretiska utbildningen (se nedan under vetenskaplig utbildning).

Pedagogisk utbildning och träning

Stor vikt läggs vid att CT-tandläkarens pedagogiska kompetens, förståelse för lärandeprocesser och olika syn på hur kunskap utvecklas. CT-tandläkaren skall ges möjlighet att gå lämpliga Högskolepedagogiska kurser. CT-tandläkaren skall delta i utbildningen för

tandläkare och tandhygienister på grund- och avancerad nivå. Under den senare delen av utbildningen deltar CT-tandläkaren aktivt som handledare av fakultetens studenter. I samband med detta kommer hon/han att arbeta med olika pedagogiska hjälpmedel och framtagning av undervisningsmaterial.

Vetenskaplig utbildning och studie

Den vetenskapliga utbildningen syftar till att förbereda CT-tandläkaren för att bedriva utvecklings- och forskningsarbete, att få en ämnesfördjupning inom cariologi och samverka med andra. Vid forskningsseminarier tränas förmågan till kritiskt och analytiskt tänkande. Vidare ska CT-tandläkaren genomgå den eller de forskarutbildningskurser som bedöms relevanta med hänsyn till CT-tandläkarens specialintresse.

Tidigt i utbildningen skall en vetenskaplig studie planeras med målet att detta skall presenteras vid en vetenskaplig kongress och optimalt även som en publikation i en refereegranskad internationell tidskrift.

Internationalisering

Internationalisering skall vara ett moment i CT-utbildningen. Internationaliseringen av CT-tjänstgöringen kan genomföras på olika sätt t ex genom deltagande i internationella kongresser, vistelse vid fakultet/klinik i annat land och/eller deltagande i seminarier med internationella gäster.

Innehåll

I den kliniska tjänstgöringen ingår förutom tjänstgöring inom karaktärsämnet även tjänstgöring/auskultation/kurs i andra ämnen såsom:

- odontologisk radiologi
- endodonti
- parodontologi
- oral mikrobiologi
- materiallära
- bettfysiologi
- intern medicin
- sjukhustandvård

Denna tjänstgöring utformas individuellt utifrån CT-tandläkarens förkunskaper och beskrivs i den individuella studieplanen. Därutöver ska CT-tandläkaren ha genomgått vidareutbildning i odontologiska och medicinska ämnen av betydelse för bedrivandet av cariologisk verksamhet. Denna del planeras också individuellt och kan innefatta ämnesområde såsom:

- oral protetik
- beteendevetenskap
- samhällsodontologi
- immunologi
- näringslära
- genetik
- toxikologi
- farmakologi

Utvärdering, kvalitetssäkring och examination

Vid CT-tjänstgöringens början upprättas en individuell utbildningsplan av handledare och CT-tandläkaren tillsammans. Här fastställs tidpunkt för utvecklingssamtal mellan handledare och CT-tandläkare för att en gång per år kunna utvärdera och diskutera måluppfyllelse. Därutöver hålls återkommande utvärderings- och progressionsdiskussioner kring arbets- och tidsplanen.

En viktig del utgörs av CT-tandläkarens självutvärdering. Måluppfyllelsen bedöms för tre huvudområden: kunskap och förståelse, färdighet och förmåga och värderingsförmåga och förhållningssätt.

Ett led i examinationen är redovisning av behandlade patientfall. Fallen ska representera hela behandlingspanoramamat inom ämnet cariologi. Under CT-tjänstgöringen skall 30 fall dokumenteras och presenteras. CT-tandläkaren skall i denna dokumentation redogöra för diagnos, behandlingsbehov, riskbedömning, terapiplan med behandlingsmål, behandlingsgång samt prognos. Vidare skall den vetenskapliga studien presenteras vid avdelningens seminarium.

Slutprov/examen

CT-tjänstgöringen kommer att avslutas med slutprov. För examinationen ansvarar en medlem i utbildningsrådet som är verksam vid annan klinik/fakultet. Slutprovet omfattar en muntlig presentation av patientfall tillsammans med examinator och handledare där även självvärdering ingår. Efter genomgången av patientfallen genomför CT-tandläkaren en föreläsning som är öppen för alla. Svensk Förening för Cariologi utfärdar kompetensbevis efter godkänt slutprov.